

Köpings kommuns miljöredovisning

2018

© Köpings kommun

Rapporten skriven av:
Miljökontoret

Rapporten finns även att läsa och ladda ner på www.koping.se.

Innehåll

Inledning	5
Kommunens mål	6
Indikatorer och miljöprestanda	7
Transporter	7
Elförbrukning	7
Ekologiska livsmedel	7
Miljökunskap	7
Miljöarbetet i siffror	8
Transporter	9
Energiförbrukning i kommunens lokaler	13
Energieffektivisering	14
Aktuell Hållbarhets kommunmätning	15
Cykelräkning	15
Målet nått för ekologiska livsmedel	16
Ökad miljökompetens för våra medarbetare	16
Händelser under året	18
Grönplan	18
Arla guldko	18
Fritidsbanken	18
Arbete med att fastställa vattenskyddsområde	18
Sjögull	19
Naturturism	19
Energirådgivning	19
Energieffektivisering	19
Sparsamt körsätt	19
Aktiviteter	20
Earth Hour	20
Fairtrade-fika i samband med World Fairtrade Challenge	20
Världsmiljödagen	20
Trafikantveckan	21
Integration- guidning av nyanlända	21
Aktiviteter i Norska hagar	21
Revision	22

Inledning

Miljöredovisning för Köpings kommun redogör för kommunens miljöarbete under 2018. Redovisningen är ett komplement till kommunens Årsredovisning och redovisar mer detaljerat uppnådd miljöprestanda och genomförda miljöaktiviteter under året i syfte att bidra till kommunens miljöpolicy och mål.

Miljöredovisningen beskriver också arbetet som skett inom ramen för kommunens miljöledningsarbete samt vilka behov och utmaningar vi står inför framöver.

Köpings kommun har genom sin miljöcertifiering enligt ISO 14001 goda förutsättningar till ett aktivt och brett miljöengagemang i samtliga förvaltningar. För oss är det viktigt att värna certifieringen vilket bland annat innebär ett åtagande om ständig förbättring. Miljöredovisningen beskriver därför även det förbättringsarbete vi har framför oss utifrån avvikelser som externa och interna miljörevisorer uppmärksammat under året.

Kommunens mål

Köpings kommun har ett gemensamt miljömål som samtliga förvaltningar ska arbeta mot. Miljömålet är ett av kommunens nio mål som kommunfullmäktige fastställde i december 2012.

Miljöarbete med omsorg om gemensamma resurser, natur och klimat

För ett bra liv behöver vi en natur med frisk luft och rent vatten. Vi ska värna miljön och hushålla med energi- och naturresurser i vår verksamhet. Vi ska skydda och vårda naturen och med förebyggande arbete minska föroreningar och klimatpåverkan. Vi ska samarbeta med de som bor och verkar i kommunen för en bättre miljö.

Förvaltningarnas bidrag till miljömålet ska grundas på verksamheternas mest betydande miljöpåverkan och/eller indirekta miljöpåverkan. Det kan t.ex. vara livsmedel eller utbildning för skolans verksamhet, minska miljöpåverkan från kemikalier inom tekniska förvaltningen, läkemedelshantering inom Vård & Omsorg etc.

Indikatorer och miljöprestanda

För att mäta måluppfyllelse används indikatorer som mäter antingen kvantitet eller kvalitet. Indikatorerna kan vara kommunövergripande eller nämndspecifika. För att kunna bedöma om kommunen närmar sig det uppsatta målet behövs ofta flera indikatorer. För miljömålet finns tre indikatorer:

1. Att energiförbrukningen per m² i kommunens lokaler minskar
2. Att kommunens placering är bland de 25 % bästa enligt Aktuell Hållbarhets kommunrankning
3. Att cykelåkandet i kommunen ökar

Utöver miljömålets tre indikatorer följs kommunens miljöarbete med hjälp av följande miljöprestanda:

Transporter

Mätning av tjänsteresor med kommunens fordon och tjänsteresor med egen bil
Andel mil med poolbil
Koldioxidutsläpp från kommunens fordon
Andel miljöfordon i fordonsflottan
Förbrukning av bränsle per bränsleslag

Elförbrukning

Elförbrukning i kommunens lokaler

Ekologiska livsmedel

Andel ekologiska livsmedel inom förskolan
Andel ekologiska livsmedel inom skolan
Andel ekologiska livsmedel inom Vård & Omsorg
Andel matsvinn inom förskolan
Andel matsvinn inom skolan

Miljökunskap

Miljöörkortet, andel godkända

Miljöarbetet i siffror

Indikator	Mål	2016	2017	2018
Energiförbrukning i kWh/m ²	Att energiförbrukningen minskar per m2 i kommunens fastigheter med 20 % år 2020 jmf. 2009	212	204	198
Placering i Aktuell Hållbarhets kommunranking	Att kommunen har en placering bland de 25 % bästa i Aktuell Hållbarhets kommunranking	30	81	85
Antal cykelpassager *2018 mätning i tre punkter	Cykelåkandet i kommunen ska öka	168 500	180 161	252 992*
Andel ekologiska livsmedel i %	30	30,1	30,2	30,6
Minska matsvinnet	10 % jfr 2014	1,4	-	-
Andelen miljöbilar i %	100 % år 2020	43	44	46
Koldioxidutsläpp i kilo från tjänsteresor per anställd	Minska 90 % år 2020 jfr 2009	136	101	76
Andelen miljöutbildade i %	90	85	85	82

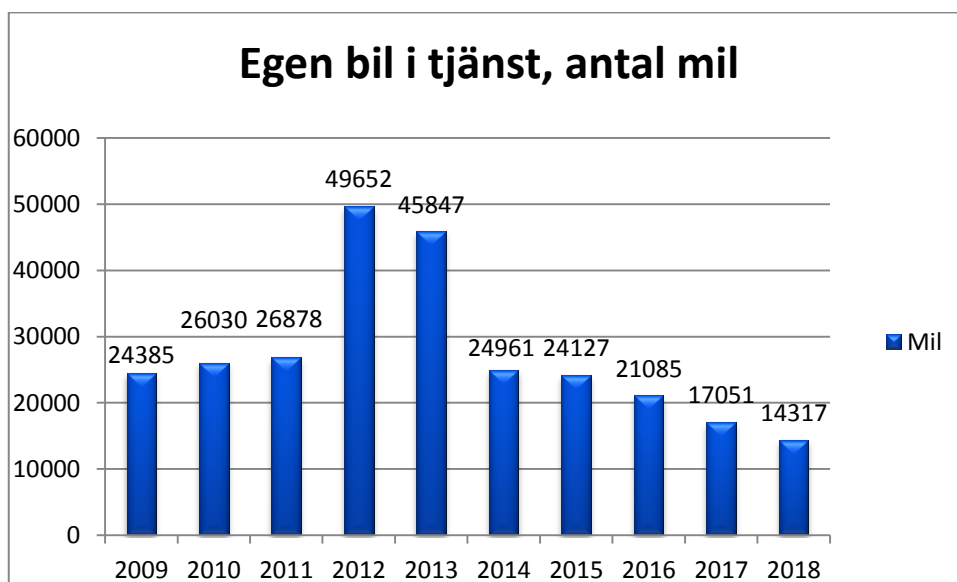
Transporter

I Köpings kommun tillämpas en resepolicy där grundregeln för korta lokala tjänsteärenden är att cykla eller promenera. Vid längre tjänsteresor ska buss eller tåg väljas i första hand.

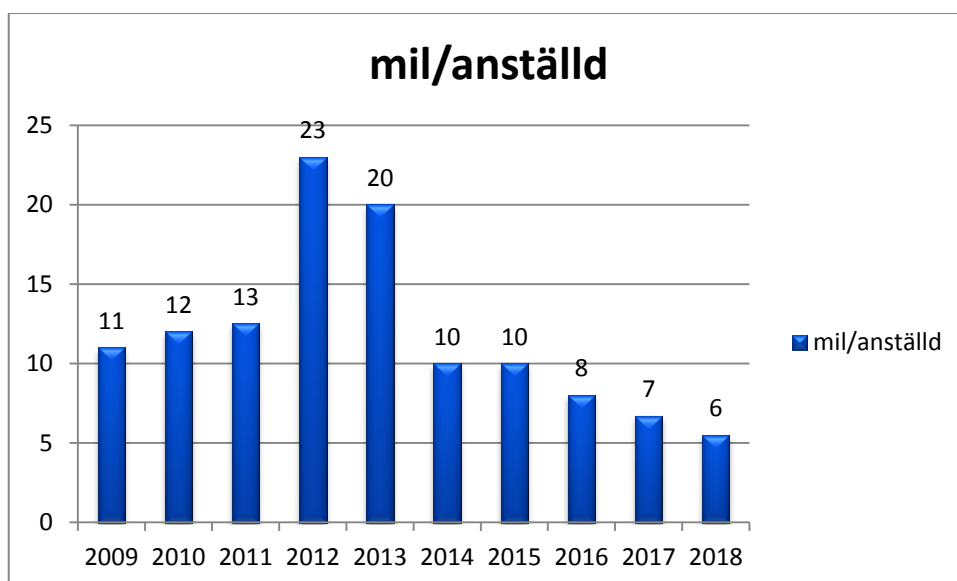
Kommunen arbetar i enlighet med resepolicyen i syfte att minska privat bilkörning i tjänsten, dels på grund av säkerhetsskäl men också för att kommunen inte kan styra val av bränsle i de privata bilarna.

Egen bil i tjänst

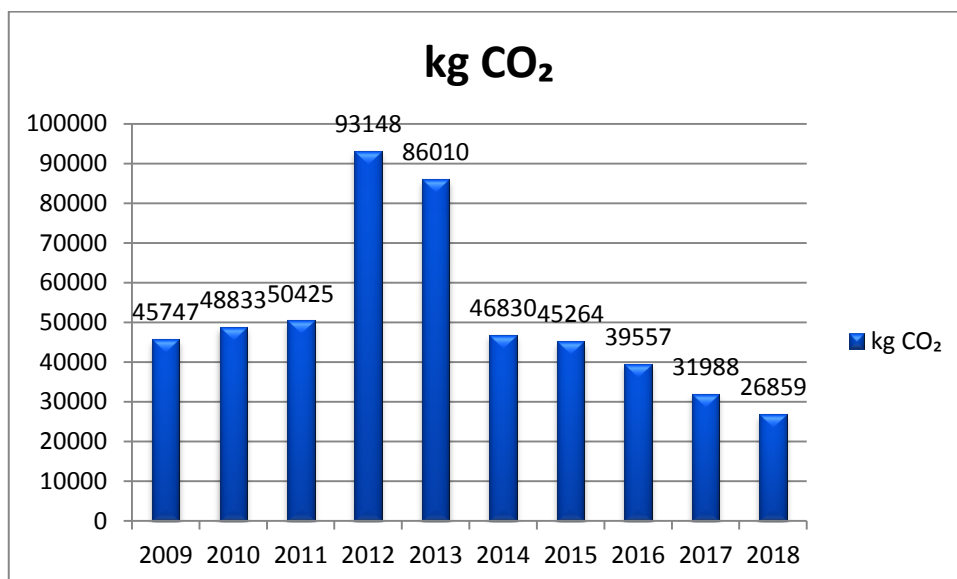
Samtliga förvaltningar arbetar sedan ett par år tillbaka för att minska att personalen kör egen bil i tjänsten. Exempel på åtgärder är inköp av tjänstecyklar och fler poolbilar. Vi ser nu en trend i att användande av egen bil i tjänsten minskar. Antal mil med egen bil i tjänst har minskat med 13,5 % jmf. 2009 eller 12,6 % jmf. 2015.

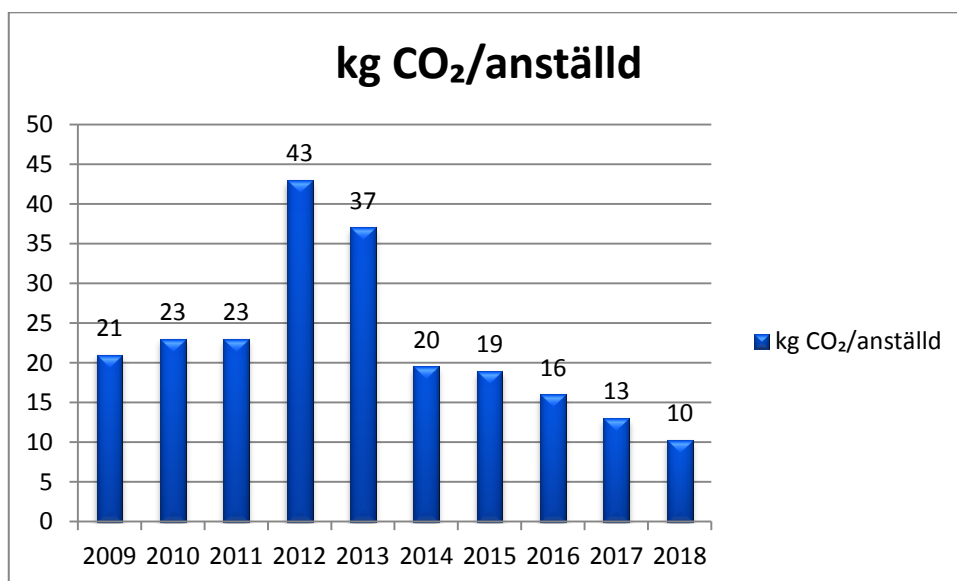
*Diagrammet visar antal körda mil med egen bil i tjänst för samtliga förvaltningar

* Diagrammet visar antal körda mil med egen bil i tjänst per anställd

*Diagrammet visar utsläpp av kilo koldioxid för egen bil i tjänst och avser samtliga förvaltningar

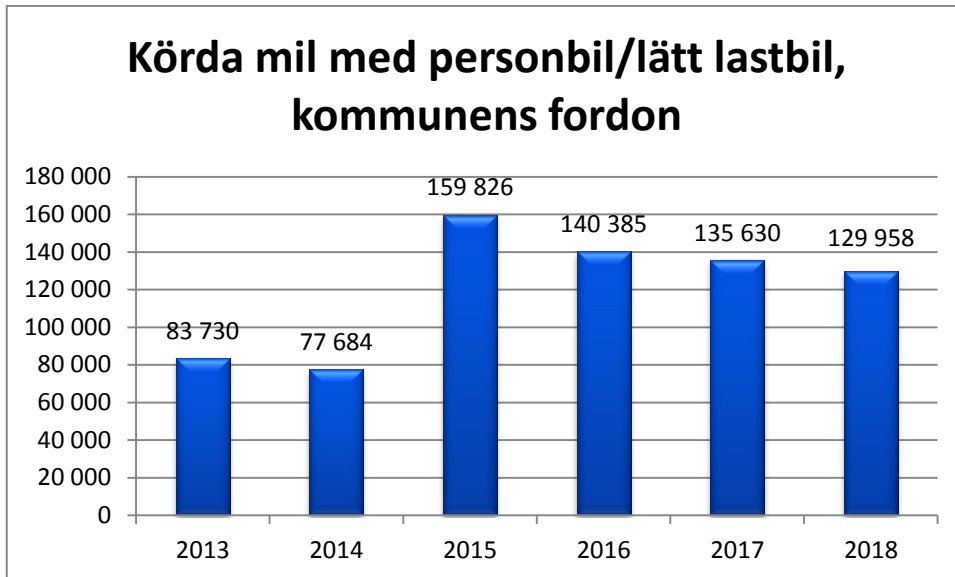

*Diagrammet visar utsläpp av kilo koldioxid för egen bil i tjänst per anställd

I snitt körde varje anställd 55 km med egen bil i tjänst under 2018, en minskning med 12 km från föregående år. Det har medfört att koldioxidutsläppen har minskat med 2,3 kg koldioxid per anställd.

Fordonsflottan

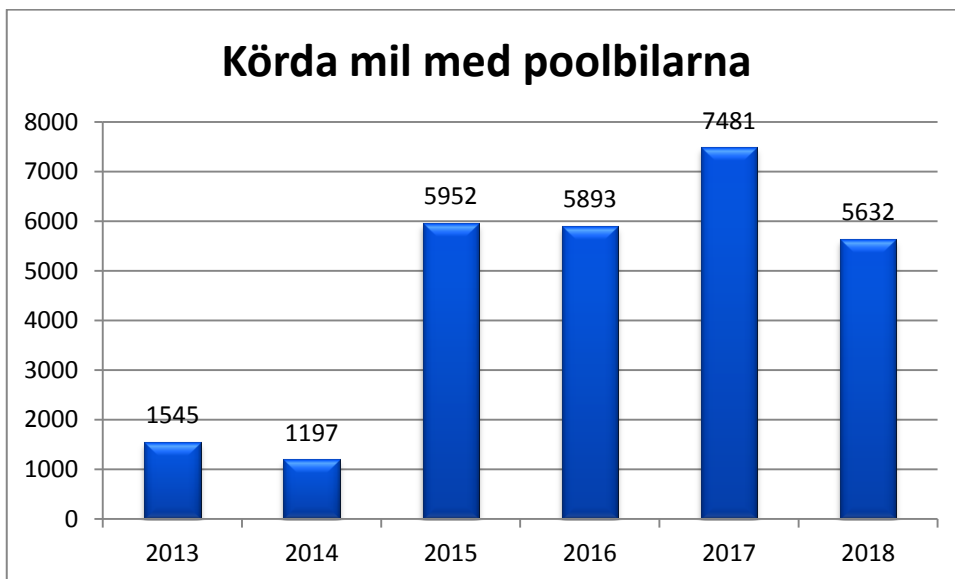
46 % av kommunens fordon (person- och lättlastbil) drivs med förnyelsebart bränsle (biogas, el eller etanol). Kommunen har drygt 110 bilar. Under året har man sålt 11 fordon merparten äldre bensin- och dieslbilar. Dessa bilar har ersatts med biogas så långt möjligt, annars har miljödiesel valts.

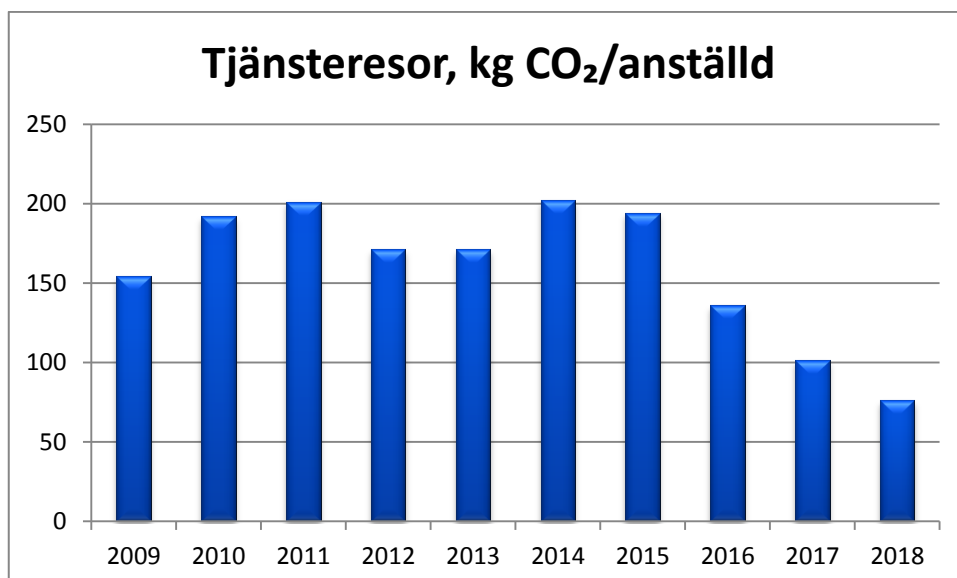
*Diagrammet visar antal körda mil med kommunens fordon, avseende personbilar och lätta lastbilar för samtliga förvaltningar

Poolbilar

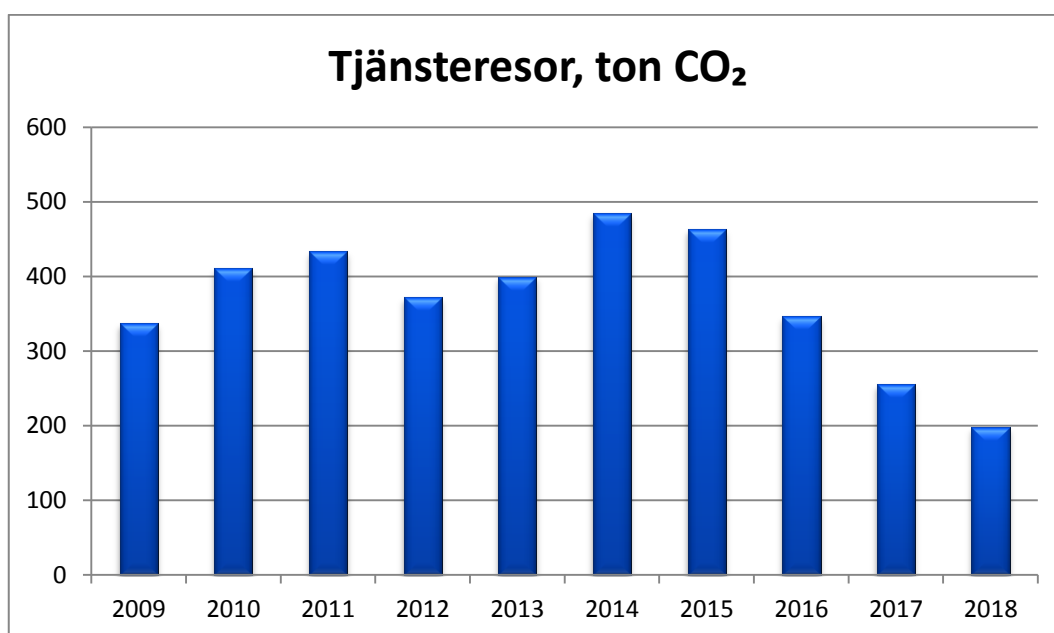
Fordonsadministrationen har 7 poolbilar vilka är tillgängliga för alla medarbetare att boka via kommunens Intranät. Samtliga poolbilar drivs med gas. Under året har en minibuss tillkommit i poolen.

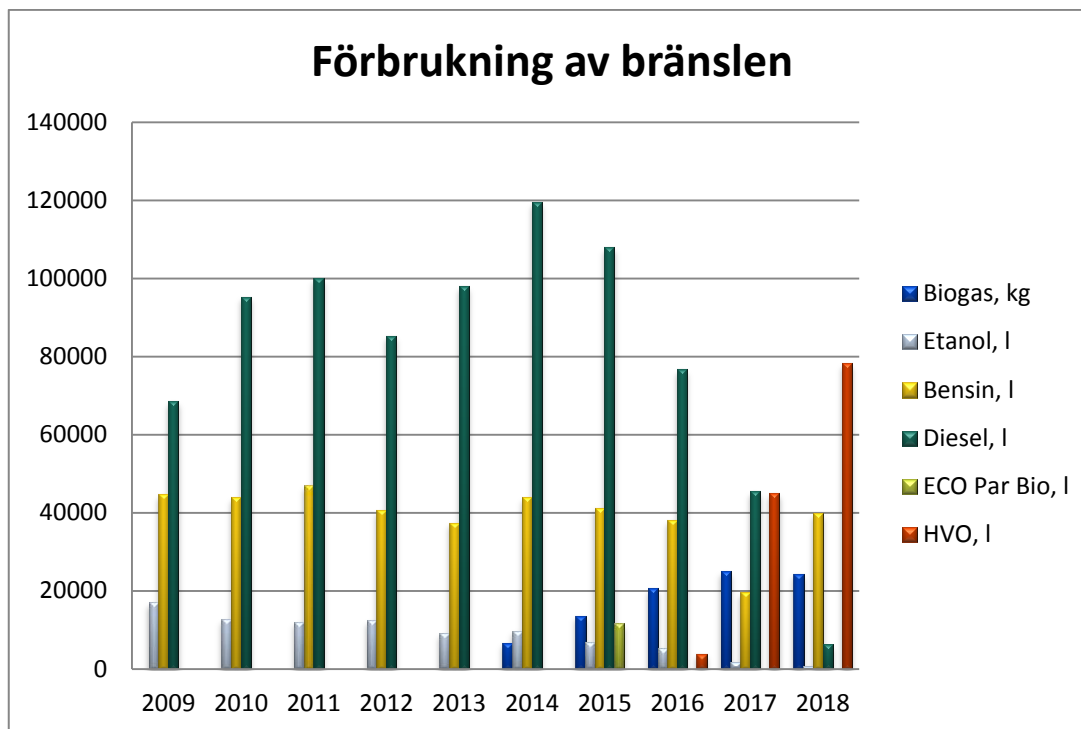
*Diagrammet visar antalet körda mil med poolbilarna per år

*Diagrammet visar koldioxidutsläpp i kilo från tjänsteresor utslaget per anställd

*Diagrammet visar hur många ton koldioxid tjänsteresorna genererat per år

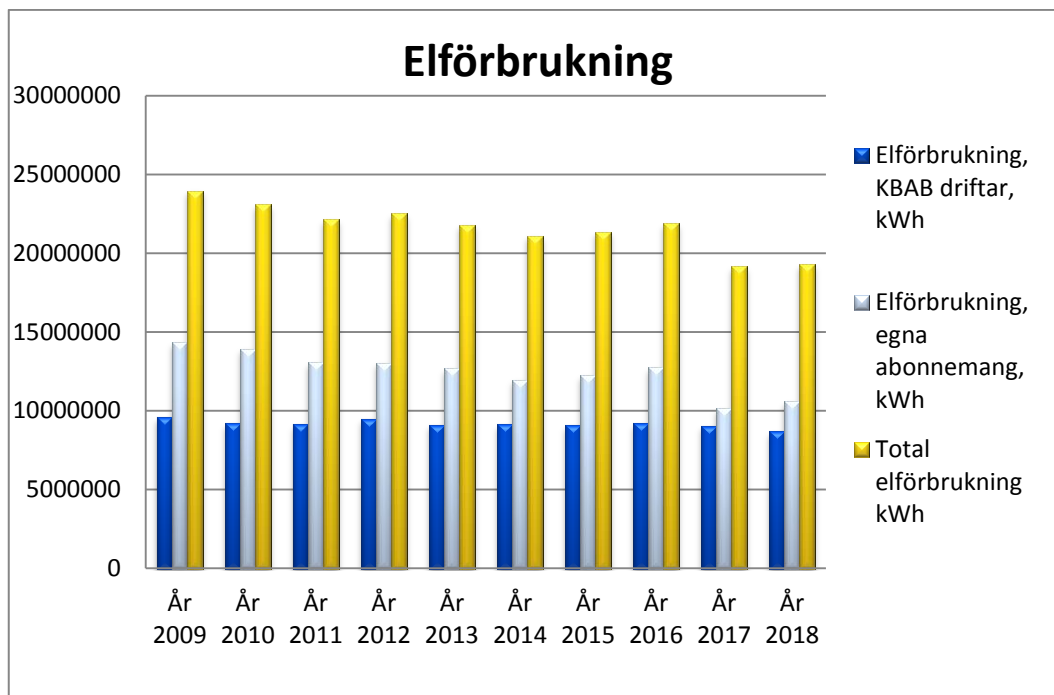

*Diagrammet visar förbrukning av bränslen fördelat på olika bränsleslag

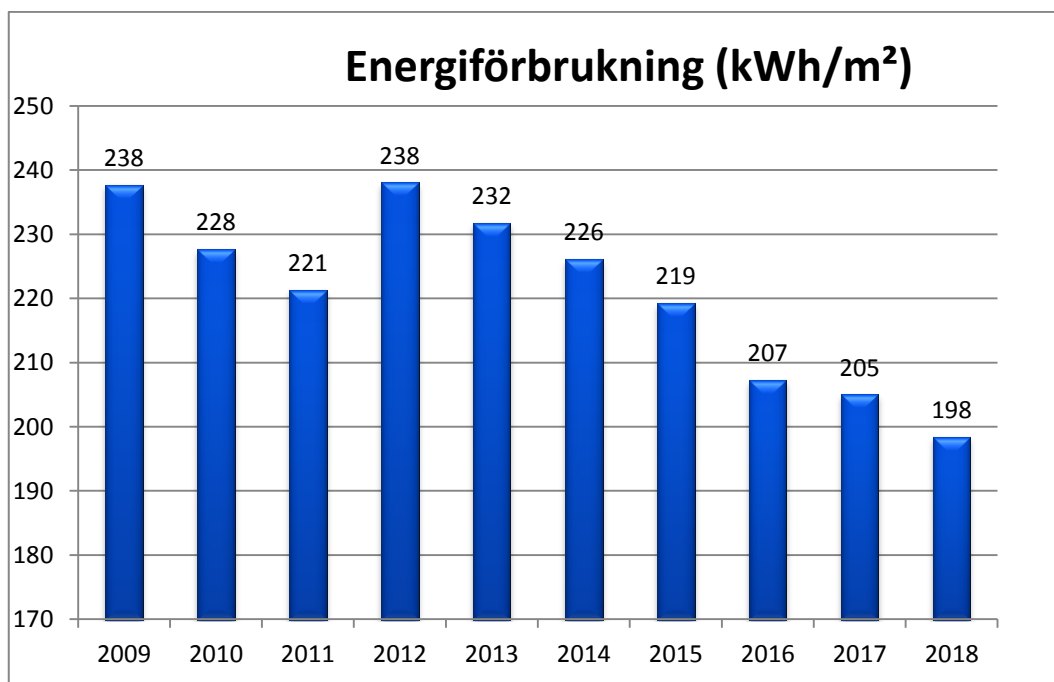
Fordonsadministrationen har valt att inte fortsätta med bränslet Ecopar Bio till lastbilar. Istället har man valt att tanka med HVO-bränsle. HVO (hydrogenated vegetable oils) ersätter fossilt diesel. Vi har under året fått tillgång till ytterligare ett tankställe för HVO-diesel i Köping som kraftigt reducerar dessa fordons utsläppsvärden, detta kan ses som ett stort steg mot att nå upp till kommunens mål gällande utsläpp avseende fordon.

Energiförbrukning i kommunens lokaler

Enligt gällande klimatplan är målsättningen att energianvändningen per kvadratmeter i kommunens lokaler ska minska med 20 % fram till år 2020 jämfört med basåret 2009. Kommunens första indikator är att energiförbrukningen per kvadratermeter (m²) i kommunens lokaler minskar.

*Diagrammet visar energiförbrukning för fastigheter som driftas av KBAB och egna abonnemang

*Diagrammet visar energiförbrukningen i kWh per kvadratmeter

Energieffektivisering

Energieffektiviseringsprogram nr 6 har genomförts, vilket i korthet innebar att ersätta olja med värmepumpar vid Munktorpsskolan. Vidare har verksamheten vid Norsa avloppsreningsverk genomfört åtgärder som resulterat i minskad energiförbrukning för att rena avloppsvattnet.

Kultur & Fritid fortsätter renoeringen av elljusspåret i Johannisdalsskogen. Arbetet i samtliga spår beräknas fortgå ytterligare några år och bytet till LED-belysning beräknas kunna halvera energiförbrukningen.

Under året har solceller uppförts på taket till S:t Olovskolans annexbyggnad och på Rådhusets tak. Solceller planeras även på taket till det nya badhuset.

Aktuell Hållbarhets kommunmätning

Den andra av kommunens miljöindikatorer är att placera sig bland de 25 % bästa i Aktuell Hållbarhets kommunmätning

Vår placering i Aktuell Hållbarhets mätning över kommunernas miljöarbete har sjunkit till plats 85 av landets 290 kommuner, vilket innebär att vi inte är bland de 25 % bästa.

Cykelräkning

Kommunens tredje miljömålsindikator är att cykelåkandet ska öka i kommunen. För att följa det finns tre cykelräknare. Vid Stora gatan, Nygatan och vid kyrkan. Nedan visas uppgifter från våra tre trafikräknare.

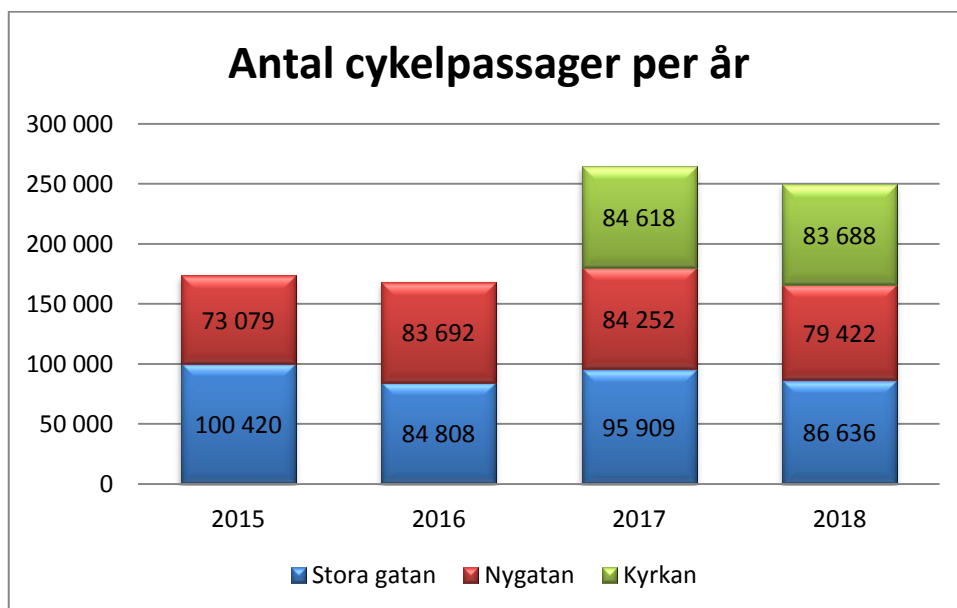
Indikatorn för cyklande visar på en minskning från föregående år. Bedömningen är att minskningen kan ha sin förklaring i väder och vind men även att kommunen systematiskt behöver arbeta med cykelfrämjande insatser.

Vid Kyrkan

Nygatan mitt emot Netto

Stora gatan upp mot Folkets hus

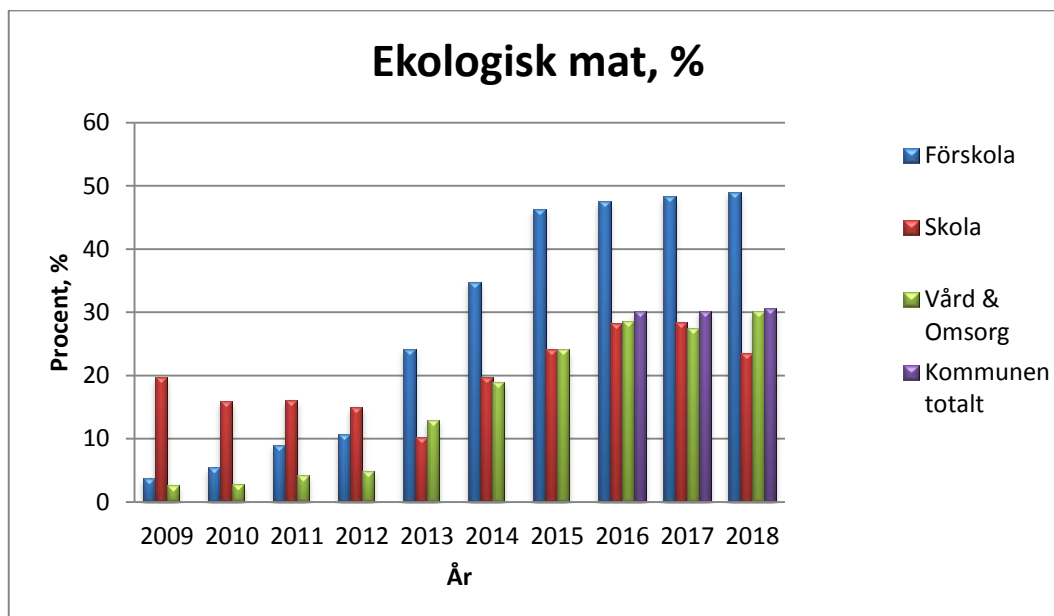
*Diagrammet visar antalet cykelpassager per år

Livsmedlens påverkan på klimatet

Ett livsmedel påverkar miljön under hela sin livscykel från produktion till att det konsumeras. Odling och djuruppfödning orsakar bland annat utsläpp av växthusgaser vilket även förädling, förvaring och transporter bidrar med. Om livsmedlet sedan inte konsumeras uppstår matsvinn och miljöpåverkan har skett i onödan. Genom att väja mat efter säsong kan råvaror som producerats nära väljas och på så sätt kan långa transporter undvikas. Utsläpp av växthusgaser kan även minskas genom att minska andelen kött och öka inslaget av vegetabilier i kosten. Arbete pågår med att minska matsvinnet inom kommunens måltidsverksamheter.

Målet nått för ekologiska livsmedel

Målet att 30 % av livsmedelsinköpen ska bestå av ekologiska livsmedel (av inköpsvärdet) har nåtts under 2018. Skolan nådde 23,5 %, förskolan 48,9 % och siffran för hela kommunen blev 30,6 %. Detta gäller inköp via avtal.

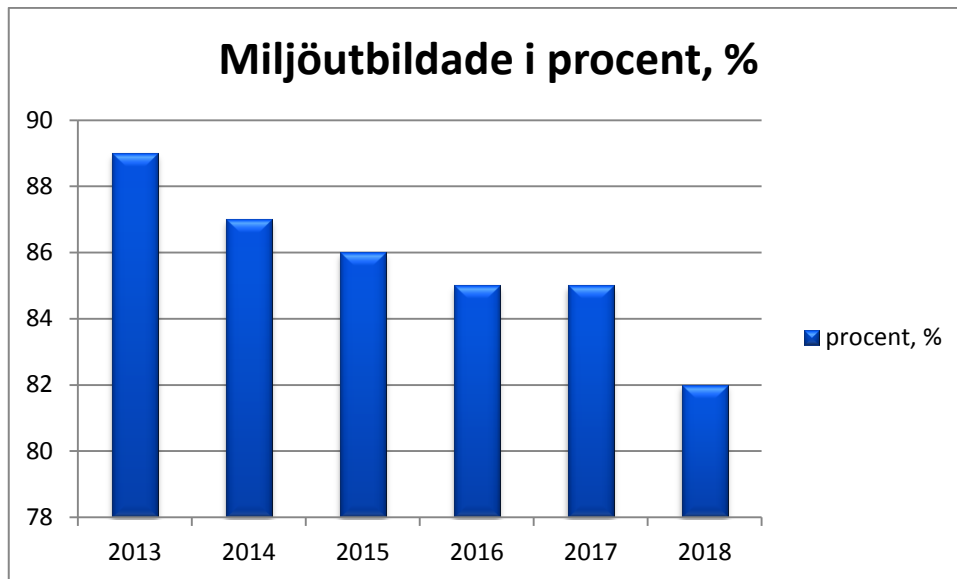

*Diagrammet visar andelen ekologiska inköp av inköpsvärdet som gjorts inom avtal under 2018.

Ökad miljökompetens för våra medarbetare

Inom Köpings kommun ska alla anställda göra miljökörkortet, en interaktiv utbildning i miljöfrågor. Ett godkänt miljökörkort är ett bevis på goda kunskaper om lokala, nationella och globala miljöfrågor. I slutet av 2018 var 82 % av de anställda godkända på miljökörkortet.

Händelser under året

Grönplan

Arbetet med att ta fram en Grönplan för Köpings tätort påbörjades under 2018 ett samarbete mellan Köpings kommun och ett konsultföretag. Grönplanen väntas bli klar under tidig vår 2019.

Arla guldko

Förskolan Sagostugans kokkar gick till final i Arla Guldko, ett initiativ för att hylla vardagshjältarna i köken. Förskolan Sagostugans kokkar försöker att använda så mycket ekologiska råvaror som möjligt och köttet som används är svenskt. De arbetar mycket med klimatsmart mat där råvaror anpassas efter säsong och de lagar mat med mycket grönt. De lagar alltid mat och bröd från grunden. Ett annat sätt att arbeta med hållbarhet är genom att minska matsvinnet.

Fritidsbanken

Fritidsbanken öppnade upp under året, denna verksamhet möjliggör att fler kan testa på idrotter och fritidsaktiviteter. Alla får låna och allt är gratis. Återanvändning bidrar till minskad konsumtion och därigenom mindre miljöpåverkan.

Arbete med att fastställa vattenskyddsområde

Tekniska kontoret har som mål att fastställa Kindbron som vattenskyddsområde. Detta är ett arbete som sträcker sig över flera år och har fortsatt under 2018. Samtliga besiktningar är klara. Ansökan skickades och brunnen lagligförklarades i slutet av oktober 2018. Arbetet med att skapa ett vattenskyddsområde med föreskrifter fortsätter under 2019.

Sjögull

Miljökontoret inventerade under sommaren 2018 utbredningen av sjögull längs Mälarens stränder från Stäholm till och med Stäudd. En ny koloni noterades i närheten av Stäholm.

Naturturism

På koping.se finns information om natur- och friluftsupplevelser i Köpings närhet. Bland annat finns det förslag på fina cykelturer och vandringsstråk.

Energirådgivning

Rådgivningsinsatser riktade speciellt till företag inkluderade en föreläsning om hur man som företagare bör anpassa sig och sin verksamhet till ett förändrat klimat. Energirådgivningen satsade även på workshops för företag som var intresserade av solenergi.

Energieffektivisering

Energieffektiviseringsprogram nr 6; Energibesparande åtgärder vid Munktorpsskolan är slutförd. Sex energieffektiviseringspaket har genomförts i kommunens fastigheter och energiförbrukningen har hittills (år 2018) minskat med 17 % jämfört med basåret 2009.

Sparsamt körsätt

Webbutbildning i Sparsamt körsätt och SmartFart är framtagen för Vård & Omsorg. Syftet med utbildningen sparsamt körsätt är att lära sig hur man kör på ett smart sätt för att spara drivmedel och därmed minska påverkan på miljön och minska slitaget på bilen.

Aktiviteter

Earth Hour

Varje år uppmärksammar Köpings kommun Earth Hour genom att arrangera en klimatvecka med aktiviteter både inom organisationen och för Köpingsborna. Ett event hölls på Hökartorget i samband med Earth Hour där köpingsborna fick testa att cykla på en generatorcykel för att generera elektricitet för att tända så många lampor som möjligt, svara på tipsfrågor och testa på lightpainting.

På biblioteket visades även en utställning om livsmedlens inverkan på klimatet.

Fairtrade-fika i samband med World Fairtrade Challenge

I samband med World Fairtrade Challenge i maj arrangerade miljökontoret fairtrade fika för förvaltningarna på Kristinelundsvägen 4. World Fairtrade Challenge är en kampanj som sätter fokus på varför Fairtrade behövs och vilken skillnad Fairtrade gör för odlare och anställda i länder med utbredd fattigdom. Miljökontoret utmanade även andra förvaltningar att bjuda på schysst fika.

Världsmiljödagen

Miljökontoret uppmärksammade världsmiljödagen under en vecka genom att sätta upp en banderoll över Stora gatan med texten Världsmiljödagen den 5 juni.

Trafikantveckan

Europeiska Trafikantveckan (European Mobility Week) är ett europeiskt initiativ för att underlätta och uppmuntra till hållbara resor och transporter. Den Europeiska Trafikantveckan äger rum den 16–22 september varje år. Köpings kommuns aktiviteter i samband med den Europeiska trafikantveckan 2018 bestod i att miljökontoret tillsammans med NTF och Energi- och klimatrådgivaren närvarade vid en så kallad fredags happening på Ullvigymnasiet samt deltog vid tjejkväll i Köpings centrum där elcyklar och cykeltillbehör visades.

Vid tjejkvällen i Köpings centrum hölls även prisutdelning i Köpings kommuns och Köpings Bostads AB:s cykelutmaning.

Integration- guidning av nyanlända

Miljökontoret har anordnat uteaktiviteter för två grupper med nyanlända ungdomar där de har fått bekanta sig med närområdets natur samt allemansrättsliga rättigheter och skyldigheter. Utflykterna har varit till Norska hagar.

Aktiviteter i Norska hagar

Två aktiviteter riktade till allmänheten genomfördes i naturområdet Norska hagar: ”Frukost med fåglarna” och ”Familjedag i Norska hagar”.

Frukost med fåglarna

Familjedag i Norsa hagar

I samband med den lokala naturvårdens dag arrangerades en familjedag vid det norra torpet i Norsa hagar. Där byggnadsantikvarie berättade om områdets historia. Besökarna bjöds på ärtsoppa och korv.

Revision

Intern revision

Intern miljörevision av förvaltningarnas miljöarbete görs, beroende på förvaltning 1-2 gånger per år enligt upprättat revisionsprogram. Revisionerna syftar till att säkerställa att miljöarbetet uppfyller lagkrav och rutiner enligt krav i ISO 14001:2015 samt uppställda miljömål. De interna miljörevisioner som gjorde under 2018 resulterade i 4 avvikelser varav 3 från kontroll av lagefterlevnad.

Externa revisionen

Kommunens miljöledningssystem revideras en gång per år av externa revisorer. För närvarande anlitas revisionsföretaget BMG TRADA Certifiering AB att revidera kommunens verksamheter. Kommunen erhöll certifikat enligt den nya standarden ISO 14001:2015. Revisionen resulterade i fyra avvikelser som hanterats i en handlingsplan. Avvikelserna berör följande områden:

1. Bestämna miljöledningssystemets omfattning
2. Processer saknas generellt
3. Resurshanteringen behöver tydliggöras
4. Kommunikationsprocess saknas

Arbetet med avvikelserna har pågått under året och följs upp under miljörevisionen i januari och februari 2018.

Köping

- en miljöcertifierad kommun

